

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

Articul. I. De judicii interni essentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

tienda. *Primum* est ; in quo formaliter judicium internum consistat ? *Alterum* est ; An sit actus voluntatis , ut quidam novatores contendunt , an verò actus intellectus ? *Tertium* est ; quinam sint fontes præcipui , ex quibus errores in judicia nostra profluunt , & quomodò obstruendi ?

ARTICULUS I.

De Judicii interni essentia?

529. **N**ota. Judicium internum communiter definitur : *Actus internus immediatè enuntiativus de aliquo.* Fit autem judicium hoc modo : Primò proponitur per unam cognitionem v. g. *Homo* ; deinde per cognitionem aliam , sive eandem proponitur , v. g. *Animal* ; tum cognoscitur utriusque objecti convenientia , quæ ex operationibus , & effectibus similibus desumitur ; vel proponitur identitas objectiva hominem inter , & animal. Denique elicitur actus tertius , qui *Hominem* , prout uni apprehensioni substat , & *Animal* , prout substat alteri , inter se intentionaliter unit ; quæ unio intentionalis est judicium affirmativum , & dicitur *Annutus*. Si verò ejusmodi actus extrema à se dividat intentionaliter , & alterum ab altero removeat , erit judicium negativum , & dicitur *Abnutus*. His ita explicatis quæritur ; An judicium formaliter componatur ex pluribus apprehensionibus ? an verò sit actus indivisibilis , h. e. An sit simplex annutus , vel abnutus , consistens in sola copula , prout hæc affirmat , vel

negat connexionem prædicati cum subjecto; vel, ut alii loquuntur, an sit simplex qualitas?

530. *Dico.* Judicium est simplex qualitas, si-
ve formaliter consistit in simplici annutu, vel
abnutu. *Ratio est:* Quia judicium essentialiter
est affirmatio, aut negatio unius de alio, quæ,
consistens in speciali tendendi modo in objec-
tum, ex apprehensionibus componi nequit.
Apprehensiones enim simpliciter intuentur ob-
jectum absque affirmatione, aut negatione; er-
go, quantumcunque multiplicentur, judicium
esse nequeunt. *Confir. 1.* Sola copula impor-
tatur in recto in definitione judicii; prædicatum
autem & subjectum importantur in obliquo, ex-
primuntur enim per verba: *unius de aliquo.* ergo.
Confir. 2. Judicium affirmans unit prædicatum
cum subjecto, ergo formaliter non est ipsum
prædicatum, & subjectum.

531. *Obj. 1.* Judicium est compositio, si-
ve unio prædicati cum subjecto; ergo non est quid
simplex. *R. D. ant.* Est compositio *activa.* C.
passiva. N. i. e. Judicium non est, id, quod
unitur, sed est copula, quæ unit. *Inst. 1.* Teste
Aristotele, ubi datur veritas, vel falsitas, ibi datur
compositio conceptuum; sed in judicio datur ve-
ritas, vel falsitas; ergo. *R. D. maj.* Datur compo-
sitio conceptuum objectivorum, i. e. rerum re-
præsentatarum. C. Conceptuum formalium. N.
Inst. 2. Ubi est compositio activa, ibi etiam est pas-
siva; ergo. *R. D. ant.* Respectu diverforum. C.
respectu ejusdem N. *Inst. 3.* Unio realis inter cor-
pus, & animam, est ipsum corpus, & anima re-
spective

spectivè sumpta, ut dicitur in physica; ergo Unio intentionalis, sive judicium, erit apprehensio prædicati & subjecti, ceu extremorum respectivè sumptorum. *R. N. Conf. Disp. est:* Quia habito corpore, & anima respectivè sumptis, sive cum omnibus requisitis habetur unio, & compositum; Econtrà habito prædicato, & subjecto apprehensis tantum, etiam ut respectiva sunt, nondum habetur affirmatio, vel negatio. *Inst. 4.* Si judicium humanum sit quid simplex, ergo non differt ab Angelico, & divino; Consequens est falsum; ergo. *R. N. sequelam.* Differt adhuc satis à divino; hoc enim identificatum est ipsi Deo, nec præsupponit apprehensiones prævias, & inadæquatas; ab angelico autem differt, quòd illud non dependeat à sensibus, & rarò apprehensiones distinctas requirat; sicut judicium humanum, ob intellectus nostri imperfectionem.

532. *Obj. 2.* Judicium resolvitur in subjectum, & prædicatum; ergo ex iis componitur. *R. D. ant.* Judicium vocale, & objectivum. *C.* Mentale, & formale. *Subd.* Resolvitur in subjectum, & prædicatum mentale *formaliter, entitativè*, & tanquam in partes constituentes *N. Virtualiter, æquivalenter*, & tanquam in præsupposita, & connotata. *C. Si ais.* Subjectum, & prædicatum ingrediuntur definitionem judicii; ergo sunt partes ejus. *R. D. ant.* ingrediuntur ut partes. *N. ut connotata. C. Si reponas.* Subjectum, & prædicatum sunt materia judicii; ergo sunt partes ejus formales. *R. D. ant.* Sunt materia ex

qua judicii. N. circa quam scilicet judicium ver-
satur. C. Si urgeas. Judicium vocale constat tri-
bus vocibus; ergo & mentale tribus apprehen-
sionibus. R. T. ant. N. Conf. Disp. est: Quia
judicium vocale, saltem ut est propositio, ha-
bitis talibus vocibus habetur, cum sit oratio,
quæ est quantitas discreta. Econtra habitis etiam
mille apprehensionibus, nondum habetur an-
nutus, vel abnutus, cum apprehensiones mu-
tare nequeant essentiali suum tendendi mo-
dum. Dixi, Transseat: quia etiam judicium
vocale, si formaliter spectetur, est simplex an-
nutus, vel abnutus vocalis, sicut judicium men-
tale formaliter est annutus internus; id quod
non pauci tuentur.

533. Obj. 3. Si judicium est simplex actus,
ergo idem actus simplex posset repræsentare
duo dissimilia; Sed hoc non; ergo. R. D. se-
quelam. Ergo idem actus simplex virtualiter ta-
men multiplex posset &c. C. Idem actus &
realiter, & virtualiter simplex. N. Nimirum
judicium formaliter affirmat præcisè identitatem
prædicati cum subjecto, vel eam negat; sed
hoc faciendo repræsentat æquivalenter, sive ut
alii dicunt, indirectè prædicatum, & subjectum.
Inst. 1. Eadem imago picta, v. g. hominis albi,
nequit repræsentare simul hominem nigrum; er-
go nec idem actus simplex potest repræsentare
duo dissimilia. R. N. Conf. Disp. est: Quia ima-
go picta omni modo, ut supponitur simplex est;
igitur cum ad repræsentationem assignati ob-
jecti duplicis requirantur colores contrarii, qui se

se ab eadem parte subjecti excludunt, hinc absque dubio in ejusmodi repræsentatione est repugnantia. Secus est in judicio æquivalenter saltem aut indirectè diversa repræsentante. Adde, quòd imago materialis, & picta sit imago mortua; Econtrà judicium est imago viva, cui absque dubio plùs tribuendum est. *Inst. 2.* Judicium habet multiplex objectum, ergo etiam est multiplex actus; quia objectum specificat actum. *R. D. ant.* Habet multiplex objectum repræsentationis. *C.* Verificationis *N.* Objectum verificans judicium est identitas, vel distinctio prædicatum inter, & subjectum, quæ est indivisibilis. Deinde si addita causalis aliquid solidè probaret, ergo si objectum est divinum, etiam actus deberet esse entitativè divinus, &c. *Inst. 3.* Judicium est actus vitalis; sed actus vitalis componitur ex actione, termino, & receptione; ergo. *R. D. min.* Actus vitalis ut vitalis est componitur &c. *T.* qui talis est. *N.* Dixi *Transseat*: An enim actus intentionalis vitalis physicè consistat in actione, & termino realiter distinctis in Animalistica examinandum venit. Cæterùm judicium hìc non sumitur ut vitalis actus est; sed ut est annutus, vel abnutus, de quo quæritur: An ex apprehensionibus componatur? *Inst. 4.* Discursus componitur ex tribus judiciis; ergo etiam judicium ex tribus apprehensionibus. *R. D. ant.* Discursus, ut tertia mentis operatio est, componitur &c. *N.* Ut artefactum logicum. *C.* eodem modo distinguendum consequens. Proinde concedi potest, judicium constare apprehensionibus, & annutu,

vel abnutu, si illud ut artefactum logicum, siue pro actibus logicis quomodocunque concurrentibus sumatur: Ipsæ tamen apprehensiones non sunt partes ipsius annutûs; sed sunt vel quasi causæ, vel objectum quo, quia iis tanquam terminis prærequisitis intellectus de eorum objectis fert sententiam. *Inst. 5.* Audiens successivè proferri hanc propositionem: *Audaces fortuna juvat,* format tres apprehensiones subjecti scilicet, prædicati, & copulæ; ergo iudicium componitur ex pluribus. *R. N. Conf.* Vel enim audiens sistit in trina hac apprehensione, & tunc non formabit iudicium. Vel affirmat, aut negat allatam propositionem, & tunc in illo annutu, vel abnutu consistit iudicium. *Inst. 6.* Essentia hominis non consistit in solo corpore, nec in sola anima, nec in sola unione; ergo nec essentia iudicii consistit in sola copula. *R. N. Conf. Disp. est:* Quia homo est compositum physicum constans ex materia, & forma; ergo hæc tanquam partes includit. Econtrà iudicium est tantùm annutus, vel abnutus; ergo non includit subjectum, & prædicatum, cum hæc non sint ipse annutus, vel abnutus; sed sint ea, quæ per annutum ununtur, & per abnutum separantur.

ARTICULUS II.

Inquiritur, utrùm Iudicium sit actus Intellectûs, an voluntatis?

534. **N**ota. Communis est sapientissimorum virorum doctrina, Iudicium ad intellectum, non ad voluntatem spectare; imò ex
Neo-